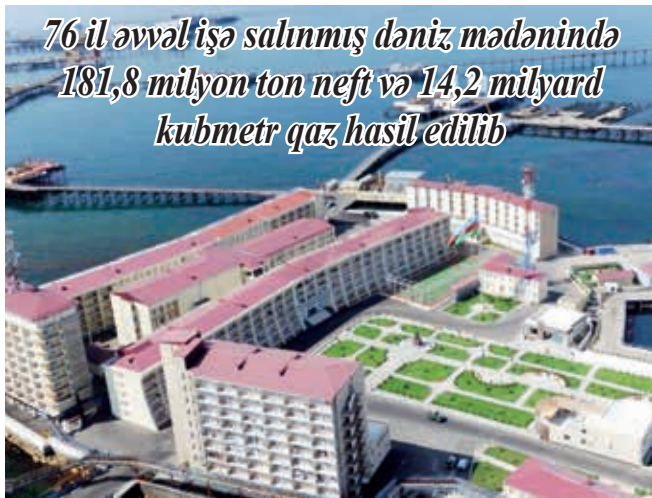

Neft Daşları – dünyada ilk polad neftçilər adası

Noyabrın 7-si dünya dəniz neft sənayesinin beşiyi sayılan “Neft daşları” yatağının istismara verilməsinin 76-cı ili tamam olur. 1949-cu ilin soyuq payız günlərinin birində Xəzərin coşqun dalğalarını ram edən qəhrəman Azərbaycan neftçilərinin gərgin əməyi öz bəhrəsini verdi. Həmin dövr üçün əsl möcüzəyə bərabər ilk dəniz quyusu fontan vurdu, “Qara daşlar”ın köksünü dəlib çıxan “qara qızıl” çətin dəniz şəraitində gecə-gündüz yorulmaq bilmədən çalışan neftçilərin üzünü ağartdı. Bununla da dünyada ilk dəfə açıq dənizdə neftçıxarmanın əsası qoyuldu.

(ardı 9-cu səhifədə)

*76 il əvvəl işə salınmış dəniz mədəninə
181,8 milyon ton neft və 14,2 milyard
kubmetr qaz hasil edilib*

Təqvim yada salır

Neft Daşları – dünyada ilk polad neftçilər adası

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Zaman keçdikcə insan zəkasının şah əsəri olan Neft Daşları “möcüzələr adası”, “dünyanın səkkizinci möcüzəsi” kimi dəyər qazanır. Yeri gəlmişkən, Neft Daşları polad dirəklər üzərində salınmış ilk neft şəhəri kimi “Ginnesin Rekordlar Kitabı”na düşüb. Avropada ilk dəfə olaraq dərinliyi 3 min 183 metr, mailiyi 2 min 40 metr olan quyu isə qazma sürətinə görə rekord qazanıb.

Xatırladaq ki, “Neft daşları” yatağı Xəzər dənizində, Bakı şəhərindən 110 kilometr şərqdə, Pirallahı qəsəbəsindən 50 kilometr cənub-şərqdə yerləşir. Burada ilk kəşfiyyat quyusunun qazılmasına 1949-cu il iyunun 24-də başlanıb. İstismar müddətini başa vurmuş “Çvanov” gəmisinin qrunta batırılması yolu ilə yaradılmış süni buxtadan 942 metr dərinliyə, Qala lay dəstəsinə qazılan quyu noyabr ayının 7-də gündəlik 100 ton debitle istismara saxıl edilib. Beləliklə, Azərbaycanın möcüzə yaradan neftçiləri “Qara Daşlar”ın əsrlər boyu gizlətdiyi sirrin üstünü açmağa müvəffəq olublar.

1949-cu ilin soyuq, küləkli dekabr günlərində ilk quyunun buruğunu növbəti qazma sahəsinə keçirən neftçilər böyük çətinliklə üzləşirlər. İlk baxışdan quyunun qazılmasına hazırlıq işləri olduqca çətin görünsə də, peşəkar neftçilərimiz bunun da öhdəsindən gəlirlər. Tanınmış neft mütəxəssisləri Sabit Orucov, Ağaqrban Əliyev və məşhur qazmaçı Yusif Səfərovun təklifi ilə əlavə xərclərə və işçi qüvvəsinə yol vermədən əraziyə daha 6 köhnə gəmi gətirilərək burada süni ada yaradılır. Beləliklə, sonradan neftçilərin “Yeddi gəmi adası” adlandırdıqları ərazidə ikinci kəşfiyyat quyusunun qazılmasına başlanılır.

1950-ci ilin ilk yarısında bu quyunun da uğurla istismara daxil edilməsi ilə “Neft daşları” dəniz rayonunda karbohidrogen ehtiyatlarının mövcudluğu tam sü-

buta yetirilir. Bununla da yataqda kəşfiyyat-qazma və tikinti işləri geniş vüsət alır. 1951-ci il fevralın 18-də isə neftlə dolu ilk tanker sahilə yola salınır. Beləliklə, neftçilərin məskunlaşdığı 14 kvadratmetr sahəsi olan evcikdə, insan zəkasının məhsulu olan süni adada yaşayan və dəniz inşaatçıları tərəfindən quraşdırılmış qazma kəşfiyyat qurğusunda çalışan neftçilərin misilsiz şücaəti, fəhlələrin, ustaların, mühəndislərin və digər xidmət sahələri işçilərinin fədakar əməyi sayəsində fırtınalı dəniz insan iradəsinə təslim olur. Xəzərin qoynunda polad dirəklər üzərində salınmış gözoşxayan estakadalar Azərbaycan neftçiləri üçün əsl sınaq, hünər meydanına çevrilir. Neft sənayesi inşaatçılarının gərgin əməyi sayəsində burada 200 kilometrə yaxın estakada, 333 istehsalat meydançası tikilib, 100 kilometrərlə neft, qaz və su kəmərləri çəkilib.

Burada bir-birinin ardınca qazılan quyular istismara verildikcə Azərbaycanda neft hasilatı kəskin artmağa başlayıb. “Neft daşları” yatağında ən böyük hasilat isə 1967-ci ildə qeydə alınıb. Həmin il burada 7,6 milyon ton neft çıxarılıb. Bütövlükdə isə, işlənmənin əvvəlindən indiyədək “Neft daşları” və yaxınlıqdakı “Palçıq pilpili” yataqlarında 2300-dən çox quyu qazılıb. Hasilata başlandığı vaxtdan 2025-ci il noyabrın 1-dək bu yataqlardan 181,8 milyon ton neft və 14,2 milyard kubmetr qaz hasil edilib.

Ötən əsrin 70-ci illəri isə “Neft daşları” yatağının inkişafında “qızıl dövr” kimi xarakterizə olunur. Həmin dövrdə üç dəfə “möcüzələr adası”na səfər edən ümummillətli lider Heydər Əliyev Neft Daşlarını Azərbaycanın çoxmillətli zəhmət adamlarının əmək qəhrəmanlığına ucaldılmış möhtəşəm abidə kimi dəyərləndirib. Təsədüfi deyil ki, burada qazanılmış zəngin təcrübə sonralar “Azəri”, “Çıraq” və “Günəşli” yataqlarının kəşf olunmasına imkan yaradıb. Müstəqillik illərində isə Azərbaycan

hökumətinin xarici neft şirkətləri ilə birlikdə istismara daxil etdiyi bu yataqlar Azərbaycanın gələcək iqtisadi inkişafı üçün etibarlı baza yaradıb.

Prezident İlham Əliyev də Neft Daşlarını Azərbaycan dövlətinin, xalqımızın ayrılmaz bir dəyəri, çox gözəl inkişaf nümunəsi kimi xarakterizə edib. Təsədüfi deyil ki, dövlətimizin başçısının 2019-cu il noyabr ayının 6-da “Neft daşları” yatağının istismara verilməsinin 70 illiyi münasibətilə Azərbaycan neftçilərinə ünvanladığı təbrikində deyilir: “Hazırda dünyada karbohidrogen hasilatının əsas hissəsi dəniz akvatoriyalarının payına düşür və dənizlərin dərinlikləri fəth olunmaqdadır. Fəxr edirik ki, həmin proseslərin mənbəyi bizim əfsanəvi Neft Daşlarıdır”.

Neft Daşları hazırda Azərbaycanın digər neft yataqlarını birləşdirən strateji

kommunikasiya və infrastruktur mərkəzi rolunu oynayır. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, “Abşeron” platforması buradan idarə olunur. Bununla yanaşı, SOCAR-ın neft-qaz hasilatının, təqribən, 70 faizi sahilə məhz Neft Daşlarından ötürülür.

Azərbaycan dəniz neft sənayesinin flaqmanı sayılan “Neft daşları” yatağı işlənmənin son mərhələsində olmasına baxmayaraq, burada ehtiyatlar hələ tükənməyib. Mütəxəssislərin fikrincə, hazırda “Neft daşları” yatağı üzrə 210 milyon ton qalıq ehtiyatlar mövcuddur ki, bunun da 18-20 milyon tonunun çıxarılması mümkün hesab olunur. Bununla belə, gələcəkdə yeni texnologiyaların tətbiqi vasitəsilə qalıq ehtiyatların çıxarılma nisbətinin yüksələ biləcəyi də ehtimal olunur. Məhz buna görə də ölkə Prezidenti İlham Əliyev bir neçə il bun-

dan qabaq “Neft daşları” yatağında illik hasilatın 1,2 milyon tona çatdırılmasını neftçilərin qarşısında mühüm bir vəzifə kimi qoyub. Dövlət başçısının tapşırığından irəli gələn məsələlərin həlli istiqamətində görülən işlərin nəticəsidir ki, qocaman “Neft daşları” yatağı indi özünün yeni yüksəliş dövrünü yaşayır. Artıq burada gün ərzində orta hesabla 3 min 300 ton neft çıxarılır ki, bu da son 34 ildə qazanılan ən yüksək göstəricidir.

Bu gün “möcüzələr adası”nda çalışan 4 minədək insanın normal yaşayışı və fəaliyyəti üçün hər şey var. Ən başlıcası isə, çətin dəniz şəraitində çalışan neftçilər getdikcə artmaqda olan dövlət qayğısını daha çox hiss edirlər. Bütün bunlar şərəfli peşə sahiblərində ölkənin, onun neft sənayesinin gələcək inkişafına inamı artırır, onları yeni-yeni nailiyyətlərə ruhlandırır.